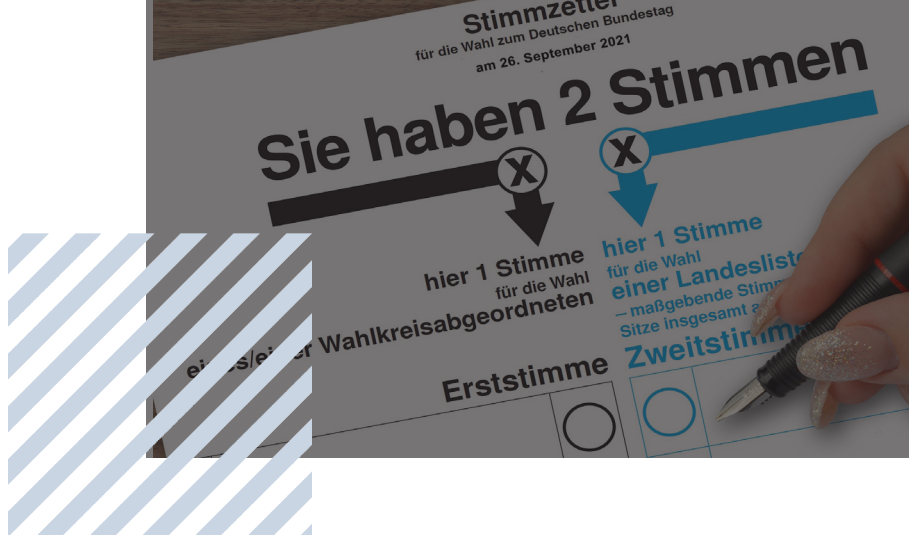

DET TYSKE VALGSYSTEM

1. Alle har to stemmer

Ved forbundsvalget har alle vælgere to stemmer. Med den såkaldte *første-stemme*, stemmer man på en kandidat fra sin valgkreds. Der er 299 valgkredse i Tyskland. Hvert parti kan nominere en kandidat for *første-stemmen* i valgkredsen, men også uafhængige kandidater kan stille op. Den første stemme følger et "first-past-the-post"-system: Den kandidat som har fået de fleste stemmer, vinder valgkredsen og et såkaldt "direktmandat" i Forbundsdagen. Alle stemmer på en af de andre kandidater går "tabt". Den *første-stemme* skal sikre at alle regioner i Tyskland er repræsenteret i Forbundsdagen.

Den *anden-stemme* er mere afgørende for valgsultatet. *Anden-stemme* afgør stemmefordelingen i Forbundsdagen, altså hvor mange ud af de som udgangspunkt 598 mandater de enkelte partier hver især får. Fremskrivninger på valgaftenen omfatter også *anden-stemme*. Med sin *anden-stemme* stemmer man på et parti, det vil sige en liste med flere kandidater som partierne har opstillet i hver delstat. Den *anden-stemme* følger et repræsentativt eller proportionelt system (som ved Folketingsvalg i Danmark): Mandaterne bliver proportionelt fordelt efter andel af stemmer.

Man må godt stemme på to forskellige partier ved første og anden stemme. Det åbner også muligheden for at stemme taktisk hvis man ønsker sig at en bestemt koalition skal komme i regeringen.

2. Hvordan bliver mandaterne fordelt i Forbundsdagen?

Mandaterne bliver som udgangspunkt fordelt efter stemmeprocenten af *anden-stemme*. Lidt forenklet sagt, så får et parti 20% af mandaterne, hvis det har fået 20% af *anden-stemmer*. Der er dog en spærregrense på 5% af *anden-stemmer* for at et parti kan sende medlemmer til Forbundsdagen. Mandaterne bliver derefter fordelt på følgende måde: Først bliver mandaterne som et parti har vundet ifølge deres andel af *anden-stemmer* i en bestemt delstat givet til de "direktkandidater" som har vundet gennem *første-stemme*, bagefter bliver mandaterne tildelt de kandidater som står øverst på partilisten i de enkelte delstater. Kort sagt, så bliver halvdelen af mandaterne i Forbundsdagen givet til dem som vinder et direktmandat i de 299 valgkredse, hvorefter den totale andel af mandater de enkelte partier får bliver bestemt gennem *anden-stemme*.

Overskuds- og udligningsmandater

Kombinationen af første og anden stemme gør, at det oftest bliver kompliceret at få mandatregnestykket til at gå op. Hvis et parti har vundet flere direktmandater i en bestemt delstat end mandaterne som den egentlig havde krav på ifølge andelen af *anden-stemme*, så opstår der såkaldte overskudsmandater, fordi alle som har vundet et direktmandat samtidig har krav på at komme ind i Forbundsdagen.

F.eks.: Parti A har ifølge stemmeandelen af *anden-stemme* i Slesvig-Holsten vundet seks mandater. Dog har partiet samtidig vundet ni "direktman-

dater" i delstaten, og fordi alle som har vundet et "direktmandat" kommer ind i Forbundsdagen, sender parti A i Slesvig-Holsten ni medlemmer til Forbundsdagen: seks ifølge andelen af *anden-stemme* og tre overskudsmandater. Overskudsmandater kan dermed forandre flertalsforholdene. Det forvrænger dog valgresultatet og er dermed imod det grundlæggende princip af den tyske valgret om at flertalsforholdet skal svare til andelen af *anden-stemmer*. Derfor bliver overskudsmandater så vidt som muligt fordelt ligeligt mellem delstaterne. Selv med denne partiinterne udligning kan der stadigvæk være overskudsmandater tilovers for et parti. Her kommer udligningsmandater ind i billedet: Forbundsdagen bliver i dette tilfælde udvidet med ekstra mandater indtil der kun er maksimalt tre overskudsmandater tilovers som ikke er blevet udlignet. Derfor kan Forbundsdagen vokse og skrumpe alt efter udfaldet af *første-stemme*. Fordi der er en række udfordringer som følger med dette valgsystem, bliver valgreformen løbende reformeret i Tyskland.

3. Hvordan bliver kansleren valgt?

Kansleren bliver valgt af Forbundsdagen, som er en af hovedopgaverne af Forbundsdagen. Forbundspræsidenten foreslår en kandidat (han kan de facto dog kun foreslå kandidaten fra et parti eller en koalition som har vundet valget). For at blive kansler skal kandidaten vælges med et absolut flertal. Hvis Forbundsdagen har godkendt kandidaten, skal Forbundspræsidenten udnævne ham eller hende som kansler. Hvis Forbundsdagen derimod ikke godkender kandidaten, så er der en periode på 14 dage, hvor afstemningen kan blive gentaget så ofte som ønsket. Efter de 14 dage kan kandidaten blive valgt som kansler med et relativt flertal.

